

Fra: Marianne Dahlseng <marianne.dahlseng@fug.no>

Sendt: 27. oktober 2023 15:34

Til: Sætre Charlotte <Charlotte.Satre@kud.dep.no>

Kopi: Jørgen Kåsa <jorgen.kasa@fug.no>; Bjørnar Hagen Vika <bjornar.vika@fug.no>; Marius Chramer <marius.chramer@fug.no>

Emne: SV: Invitasjon til innspill til handlingsplan for deltakelse

Hei!

Takk for henvendelse til FUG og anledningen til å gi innspill til handlingsplanen.

Det blir på siden av FUGs mandat å svare opp spørsmålene direkte og delta på innspillsmøtene. Vi ønsker allikevel å spille inn noe utvalget mener er viktig, og som de har brukt tid på i sin periode. Det er å holde gratisprinsippet (som er eksklusivt for skolen) høyt. Dersom skolen holder prinsippet høyt, så vil de etter all sannsynlighet få følger på andre arenaer som fritidsaktiviteter. Se vedlagt FUGs foreldreundersøkelse om gratisprinsippet. Se spesielt på sammenfallet mellom hvem som opplever at det er gratis å delta på skolearrangement og hvem som opplever at det er gratis å delta på sosiale aktiviteter.

Et annet innspill er opplæringslovens § 11-4 Foreldreråd ved grunnskolar. Der står det at «... *Foreldrerådet skal arbeide for å skape godt samhold mellom heimen og skolen, leggje til rette for trivsel og positiv utvikling hjå elevane og skape kontakt mellom skolen og lokalsamfunnet.*»

Vi håper undersøkelsen er av interesse for dere. Dersom dere har spørsmål eller behov for utdypninger, så ta kontakt med oss.

Med vennlig hilsen

Marianne Dahlseng
Kontorsjef

+47 959 17 691

Marianne.dahlseng@fug.no

Foreldreutvalgene.no

Opinion:

SKOLENS PRAKTISERING AV
GRATISPRINSIPPET

FORELDREUNDERSØKELSE FOR FUG | APRIL 2023
OPPDATERT MAI 2023

Prosjektinformasjon

OPPDRAKSGIVER

FUG - Foreldreutvalget for grunnopplæringen

METODE

Undersøkelsen er gjennomført elektronisk (webundersøkelse).

FORMÅL

Kartlegge foreldres oppfatninger om bl.a. samarbeid med skolen og elevenes trivsel i kjølevannet av pandemien

MÅLGRUPPE

Foreldre som har barn i grunnskolen f.o.m. 1.trinn t.o.m. 10. trinn.

GJENNOMFØRING

Datainnsamlingen er gjennomført i mars 2023.

UTVALG

Tilfeldig landsrepresentativt utvalg på 1000 respondenter (n=1001).

Kontaktperson i Opinion

Nora Clausen,
seniorrådgiver/partner

Nora@opinion.no

984 03 047

www.opinion.no

Rettigheter

Alle data, spørreskjema, analyseresultater og rapporter fra prosjektet er oppdragsgivers eiendom.

Ved publisering av resultater fra prosjektet, skal Opinion oppgis som kilde.

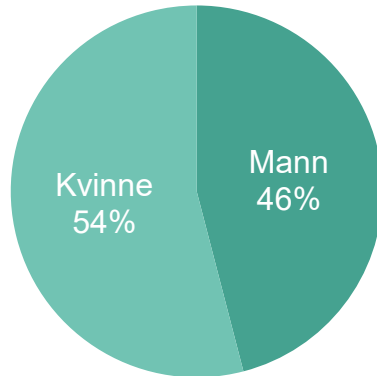
Dersom det publiseres feilaktige tall eller villedende utdrag fra resultatene, forbeholder Opinion seg rett til å publisere resultater fra undersøkelsen for å gi en korrekt fremstilling.

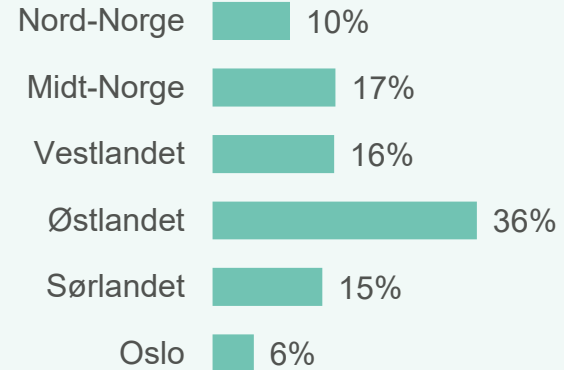

Respondentbakgrunn (n=1001)

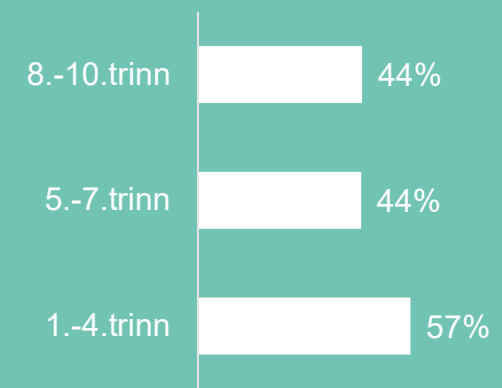
Forelders kjønn

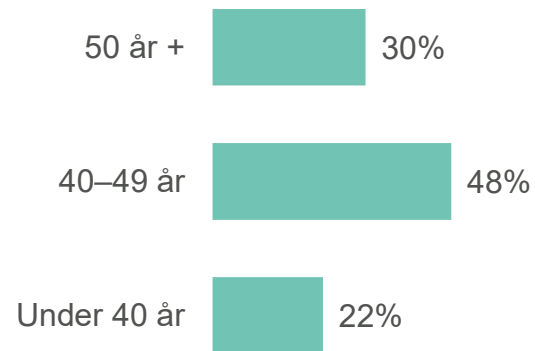
Bosted

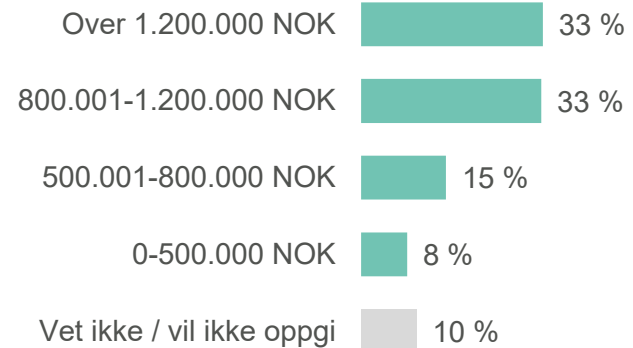
Barnets skoletrinn

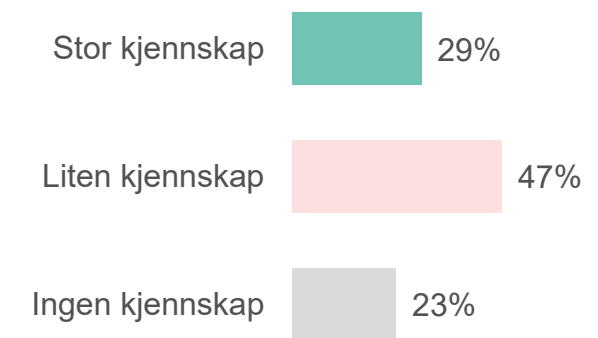
Forelders alder

Husstandens årlige inntekt

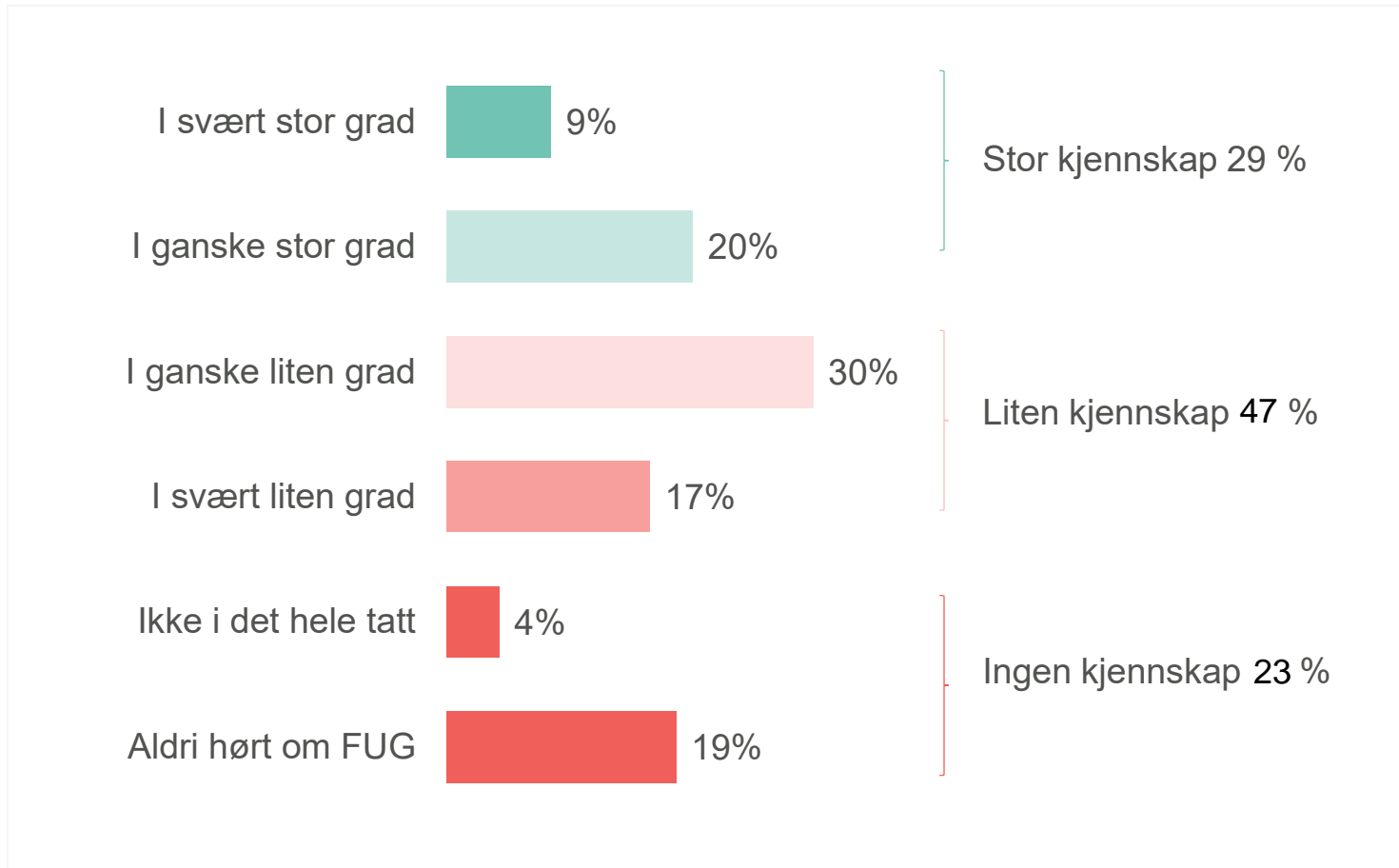

Kjennskap til FUG

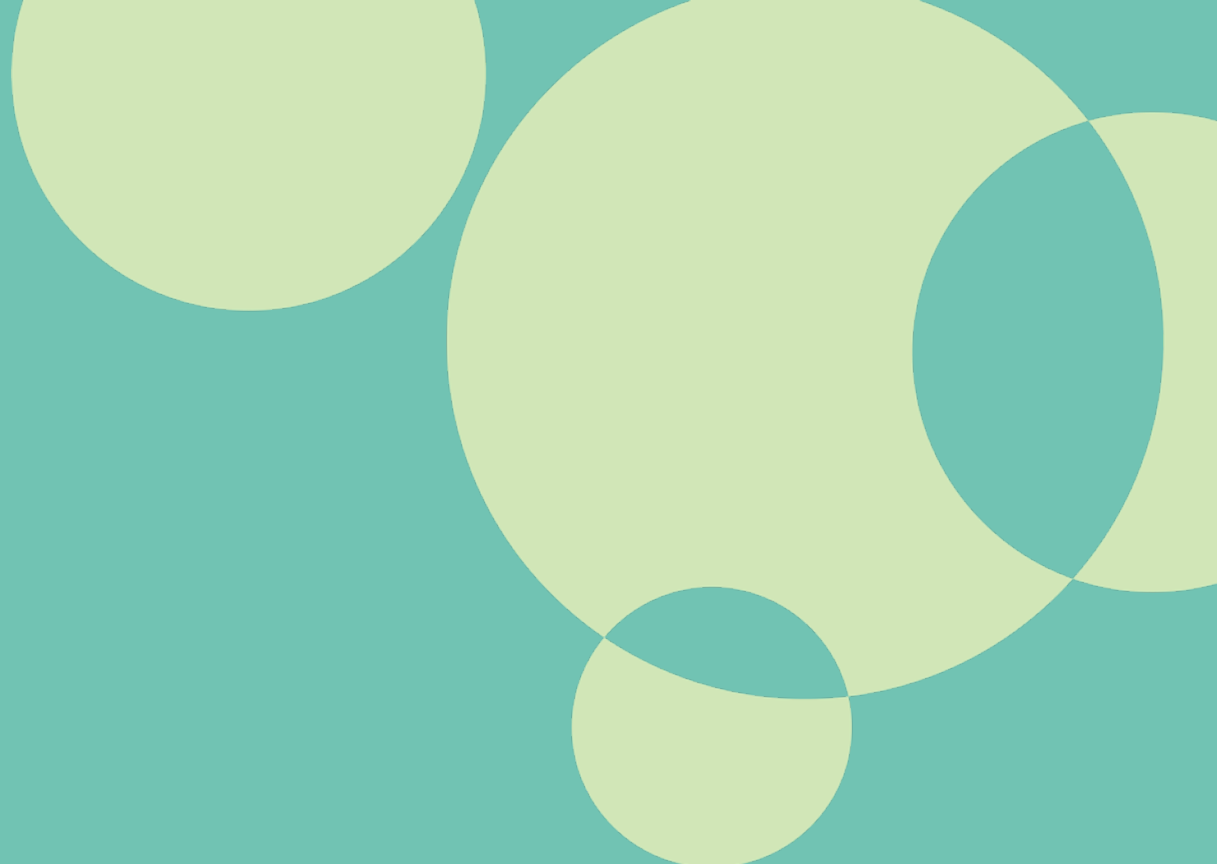
Respondentbakgrunn forts. Kjennskap til FUG

«I hvilken grad kjenner du til hva Foreldreutvalget for grunnopplæringen (FUG) jobber med?»

- 29 prosent av foreldrene med barn på 1.-10. trinn oppgir at de har stor kjennskap til hva FUG jobber med. 47 prosent har liten kjennskap, mens 23 prosent har ingen kjennskap.

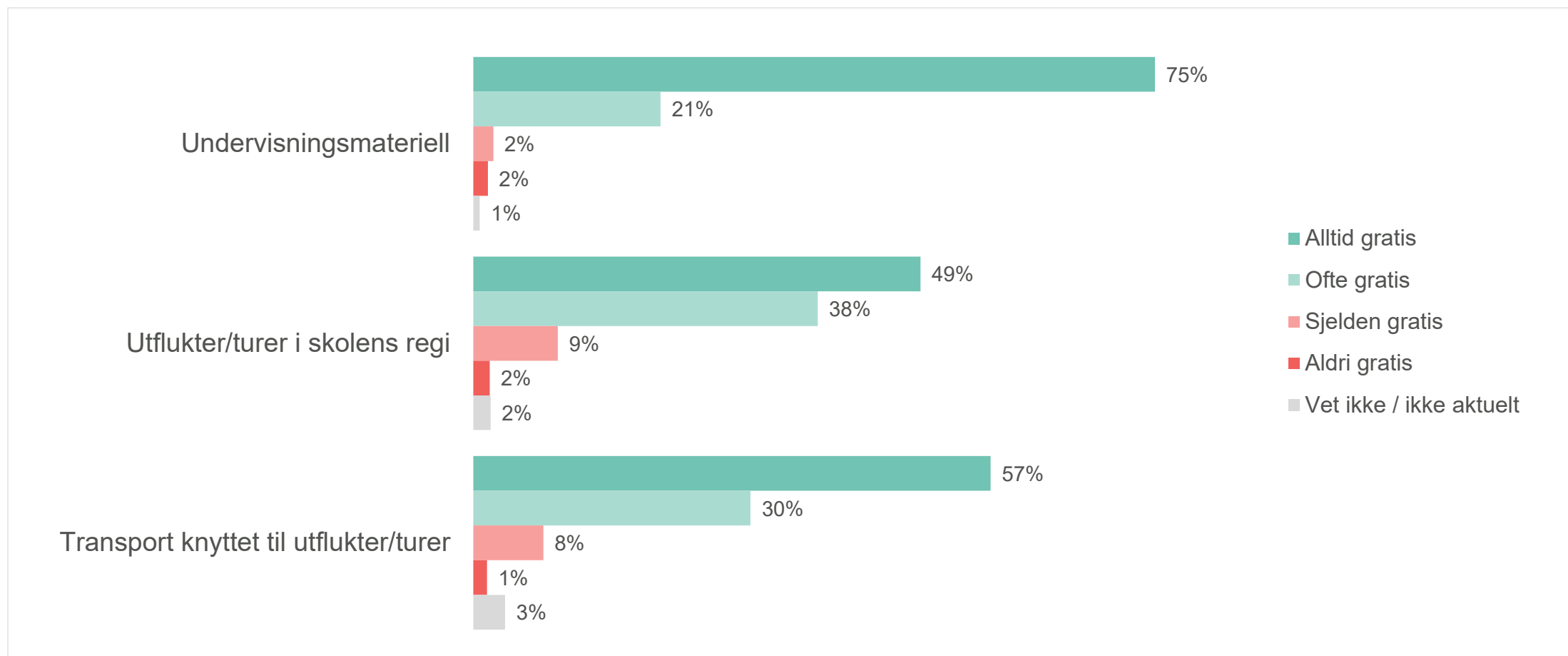
RESULTATER

Skolens praktisering av gratisprinsippet

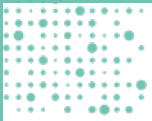
Undervisningsmaterieell og ekskursjoner er som oftest gratis

n= 1001

? I hvilken grad opplever du at følgende er gratis i skolen til barnet ditt?

«Dypdykk»

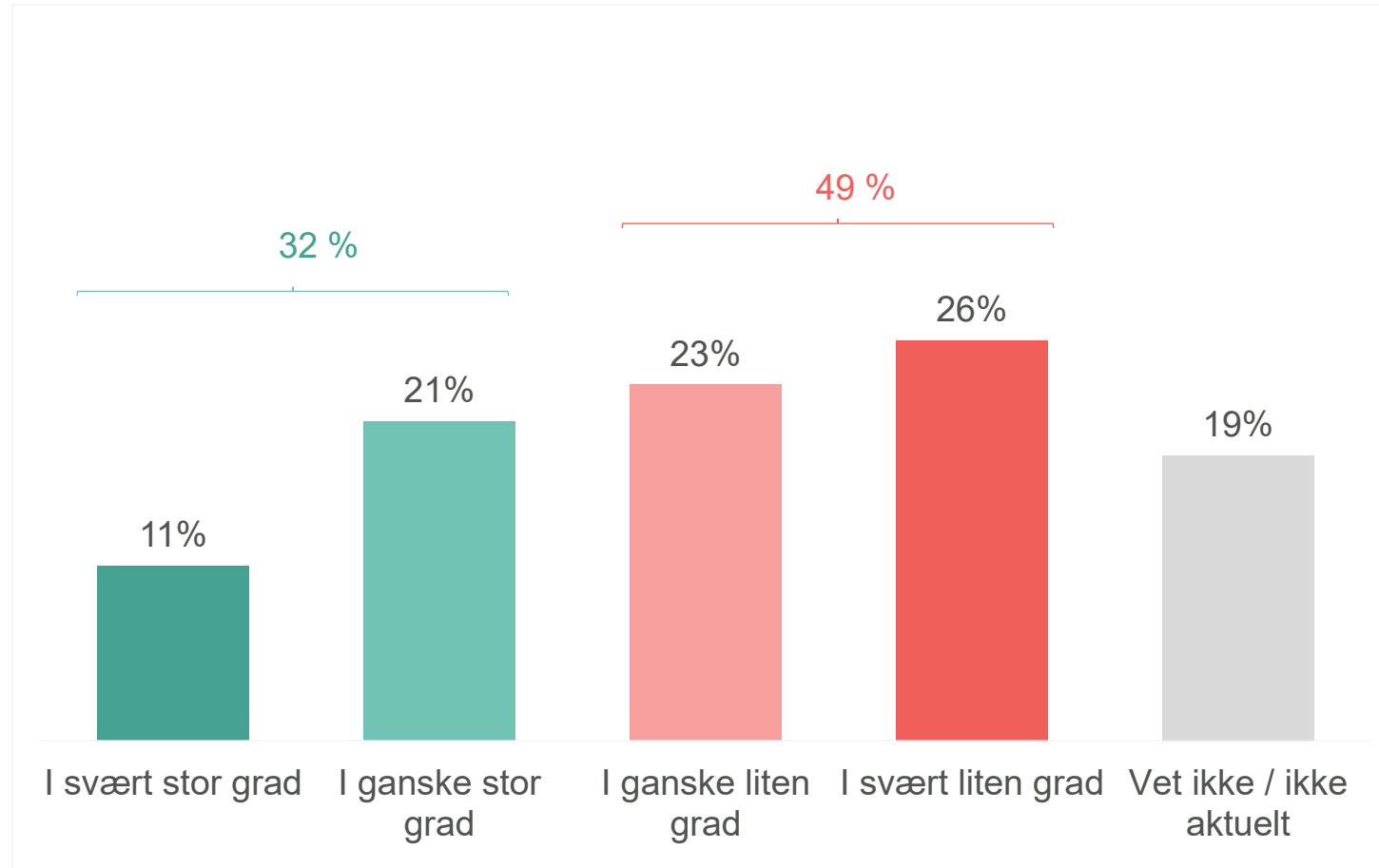
Sammenheng mellom tur- og transportkostnader

Dersom vi ser på utflukter, samt transport knyttet til utfluktene i sammenheng, så ser vi at:

- Totalt 82 prosent av foreldrene svarer at begge deler alltid/ofte gratis
- Totalt 6 prosent svarer at begge deler sjelden/aldri er gratis (altså har kostnader knyttet til begge deler)
- Totalt 11 prosent har utgifter knyttet til én av delene (hvorav ca. halvparten sier turen og halvparten sier transporten).

En del skoler tilbyr gratis utlån av utstyr til aktiviteter i skolens regi

- En av tre foreldre (32 %) opplever at skolen i stor grad tilbyr gratis utlån av utstyr til aktiviteter som gjennomføres i skolens regi. Omtrent halvparten (49 %) opplever i liten grad dette. Resten vet ikke (19 %).

n= 1001

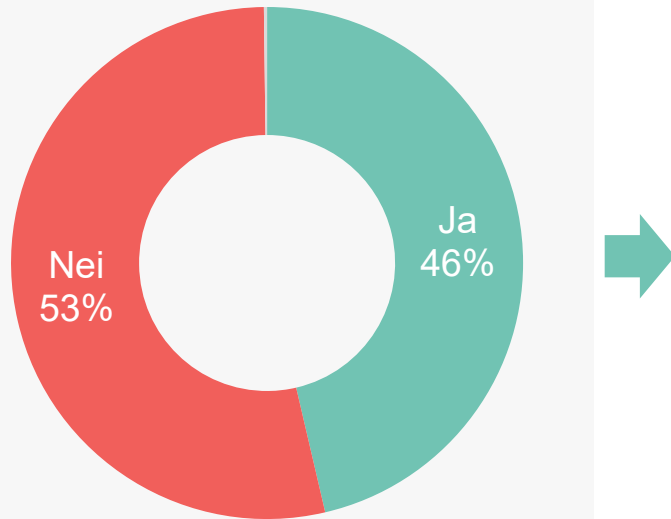
? I hvilken grad tilbyr skolen gratis utlån av utstyr til aktiviteter som gjennomføres i skolens regi?

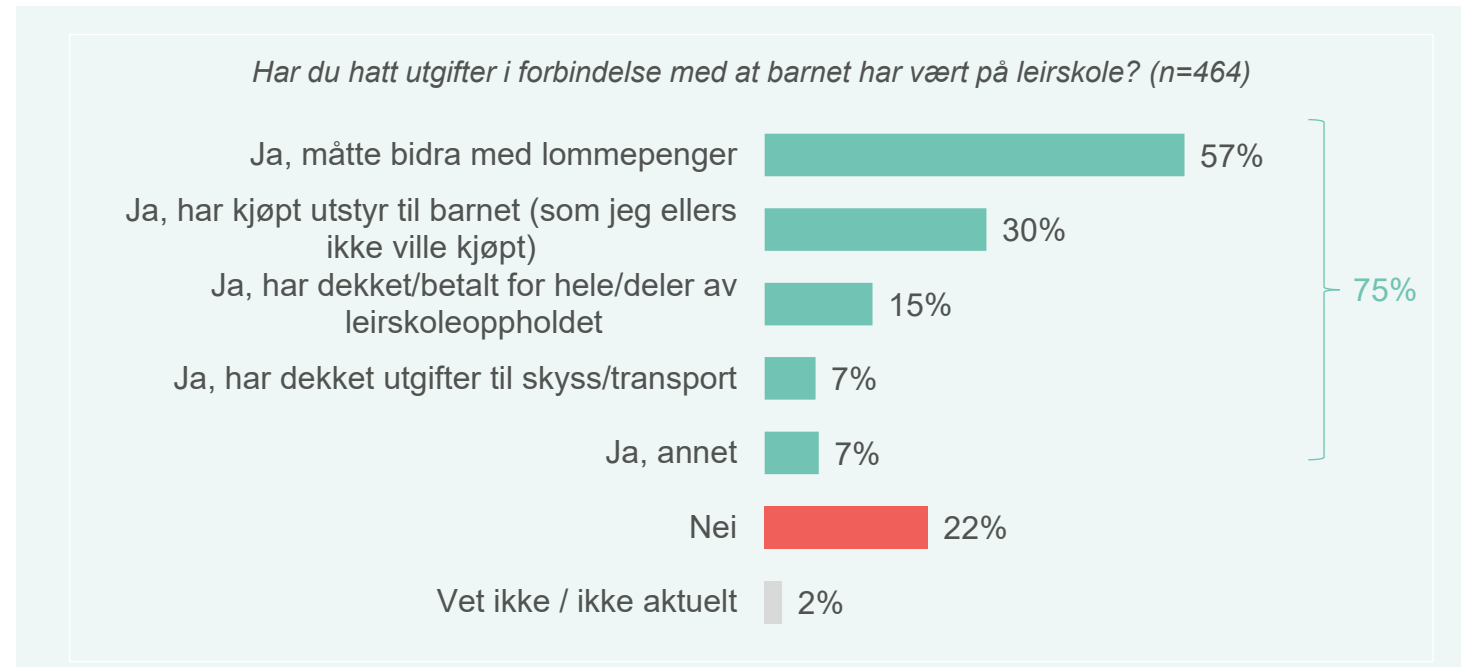

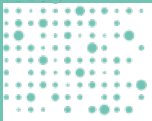
Tre av fire har utgifter i forbindelse med at barnet er på leirskole

Omtrent halvparten av foreldrene oppgir at barnet har vært på leirskole.

- Tre av fire foreldre (som har hatt barn på leirskole) oppgir at de har hatt utgifter i forbindelse med at barnet var på leirskole (75 %). Kun 22 prosent svarer nei.
- Den vanligste utgiften er lommepenger, som 57 % oppgir, fulgt av kjøp av utstyr (30 %), betaling for oppholdet (15 %), transport (7 %) og/eller annet (7 %).

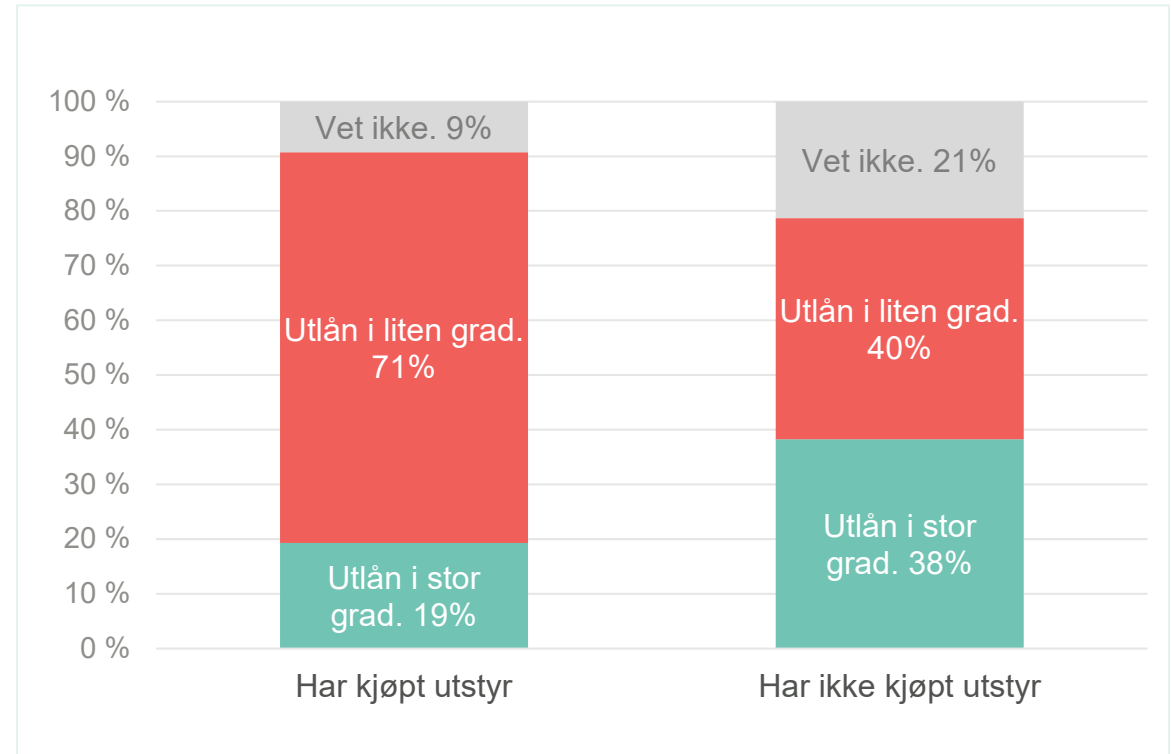

«Dypdykk»

Sammenheng mellom kostnader til utstyr og utlån av utstyr

Det er en sammenheng mellom foreldres utgifter til utstyr i forbindelse med leirskole og i hvilken grad skolen tilbyr utlån av utstyr.

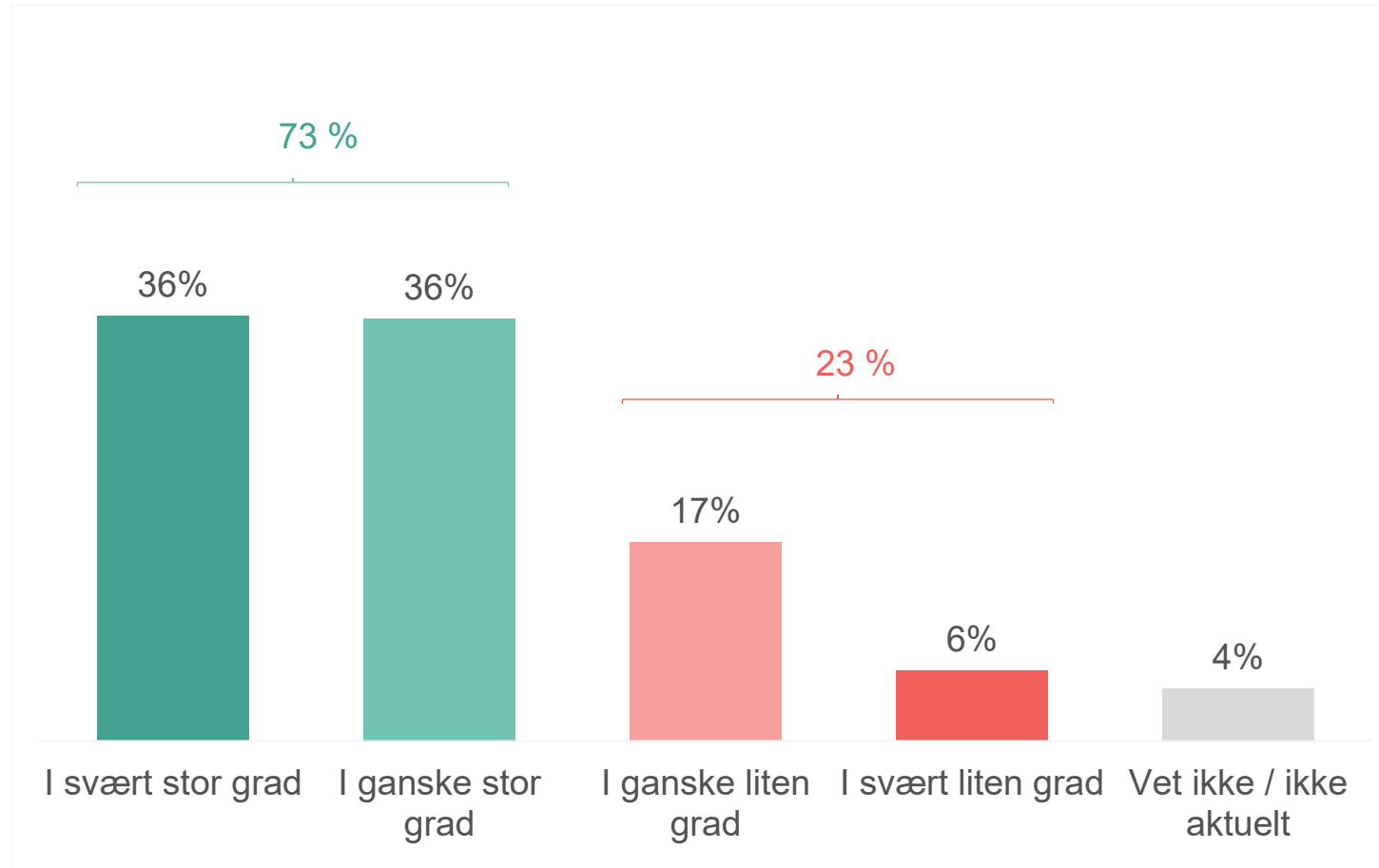
- Foreldre som har måttet kjøpe utstyr, oppgir i mindre grad at skolen tilbyr gratis utlån av utstyr (enn de som ikke har kjøpt utstyr):
- 19 prosent av foreldrene som har måttet kjøpe utstyr sier at skolen tilbyr gratis utlån – mot 38 prosent av foreldrene som ikke har kjøpt utstyr.

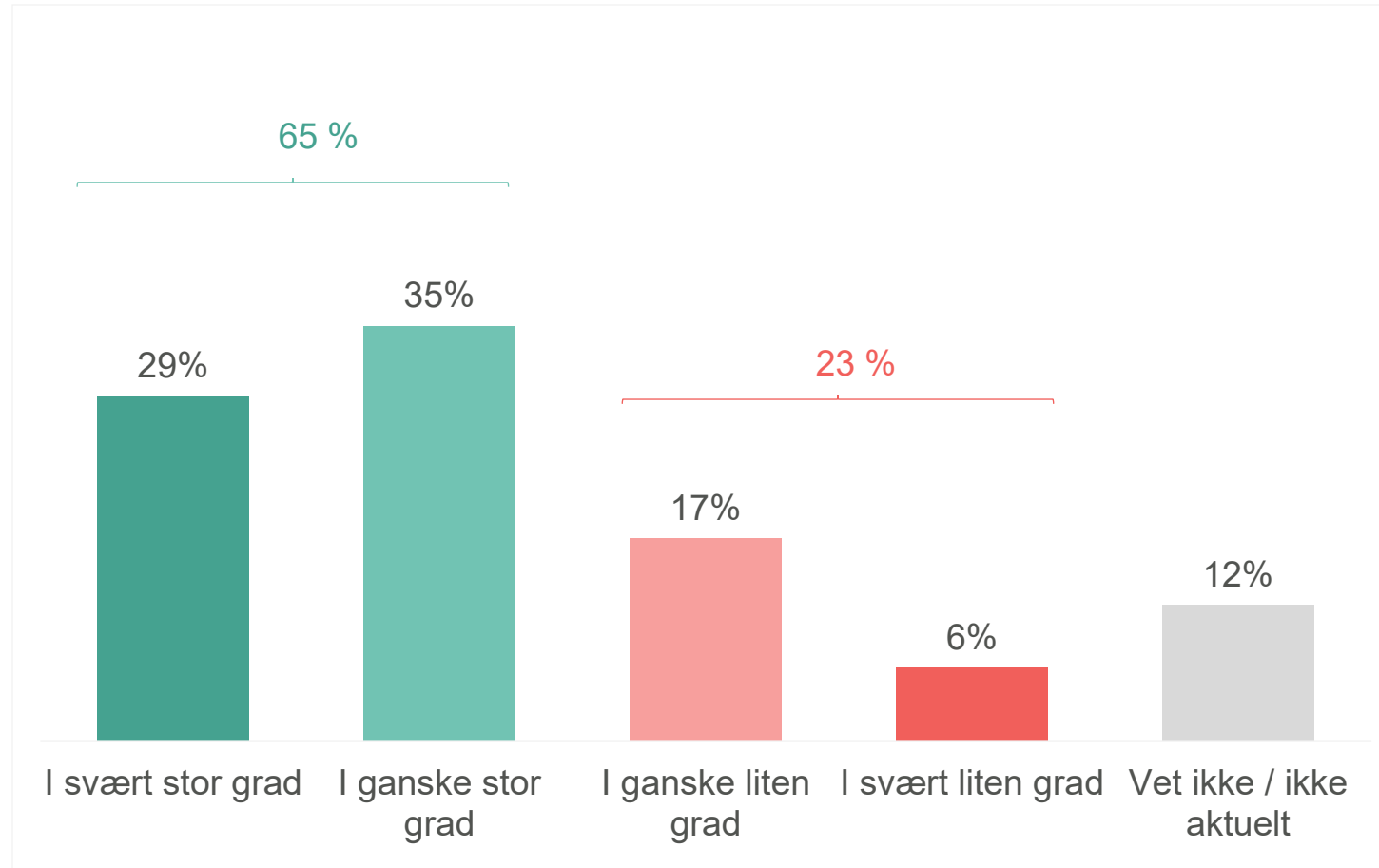
Skolearrangementer er ikke alltid gratis å delta på for barnet

- Tre av fire (73 %) foreldre opplever at skolearrangementer, slik som elevkvelder og avslutninger, i stor grad er gratis å delta på for barnet. En av fire (23 %) opplever i liten grad at slike arrangement er gratis. Resten (4 %) vet ikke.

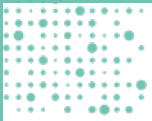

Sosiale aktiviteter i regi av FAU er ikke alltid gratis å delta på

- To av tre foreldre (65 %) opplever at sosiale aktiviteter i regi av FAU eller foreldregruppen på trinnet i stor grad er gratis å delta på for barnet. En av fire (23 %) opplever i liten grad at slike aktiviteter er gratis, mens resten (12 %) vet ikke.

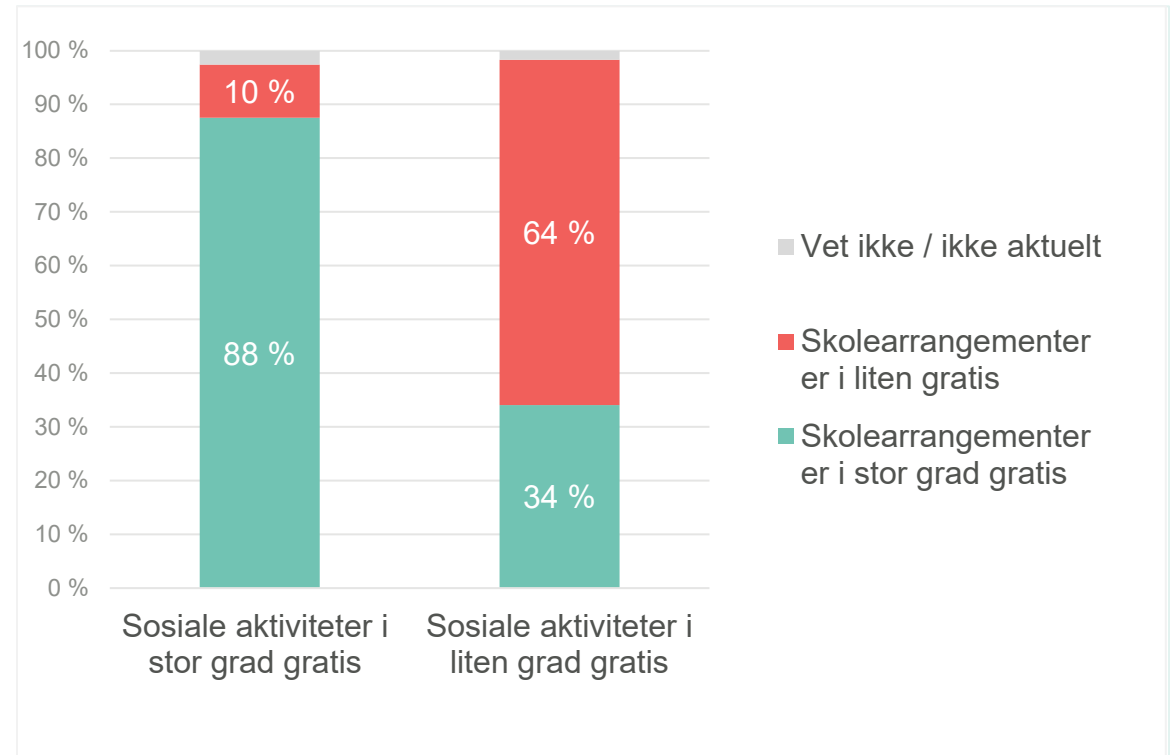
«Dypdykk»

Skolearrangementer og sosiale aktiviteter i regi av foreldre

Det er sammenfall mellom hvem som opplever at det er gratis å delta på skolearrangementer og hvem som opplever at det er gratis å delta på sosiale aktiviteter.

Foreldre som oppgir at sosiale aktiviteter i liten grad er gratis, oppgir også i mindre grad at skolearrangement er gratis.

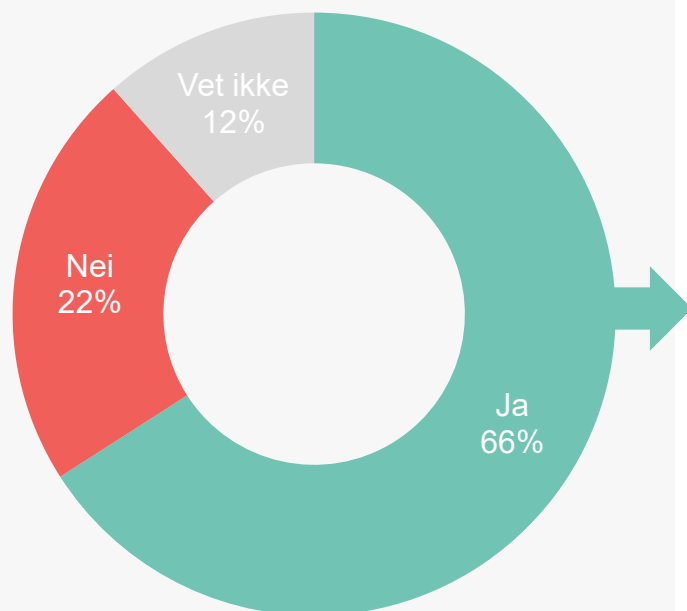
Dette kan både ha sammenheng med skolenes fokus på gratisprinsippet samt foreldrenes forhold til kostnader.

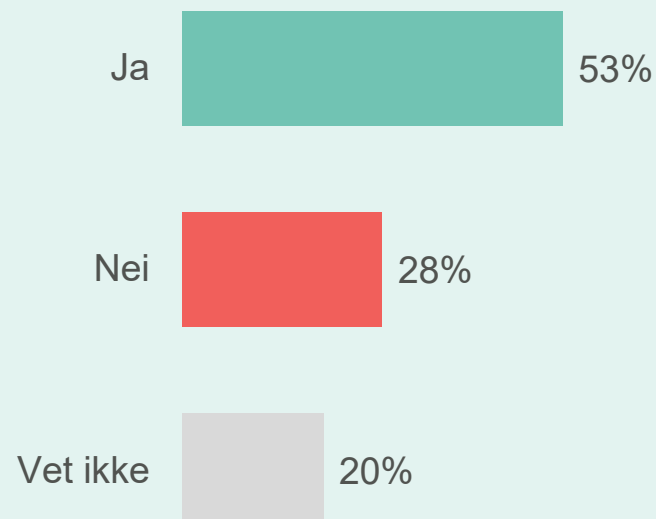

Nesten tre av ti foreldre opplever ikke at bidrag til klassekassen kan gjøres frivillig og anonymt

To av tre foreldre oppgir at barnet har en «klassekasse» (66 %).

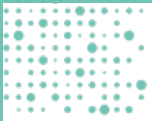

Er det lagt til rette for at bidrag til "klassekassen" gis frivillig og anonymt? (n=660)

- Halvparten av foreldrene (som har barn med klassekasse) oppgir at det er lagt til rette for at bidrag til "klassekassen" gis frivillig og anonymt. 28 prosent svarer nei på dette, mens 20 prosent vet ikke.

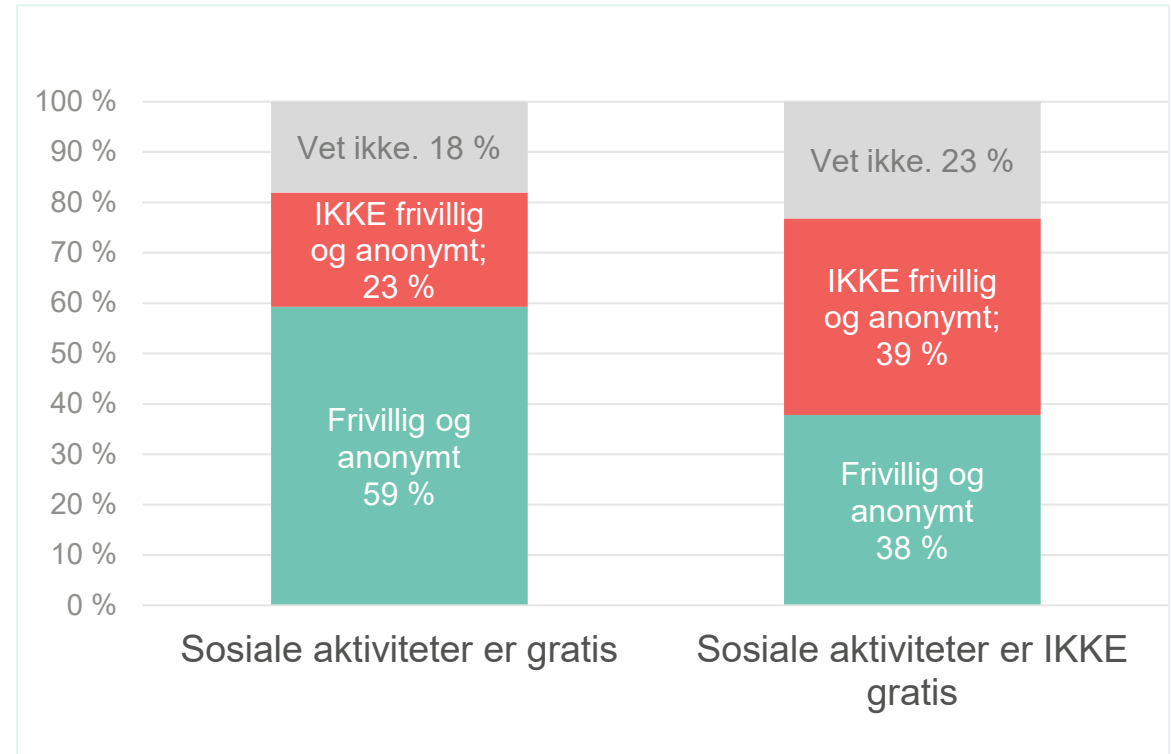

«Dypdykk»

Sammenheng mellom utgifter til sosiale aktiviteter og klassekasse

Det er en sammenheng mellom foreldregruppen som opplever at sosiale aktiviteter i foreldreregi er gratis og gruppen som opplever at klassekassen er frivillig og anonym.

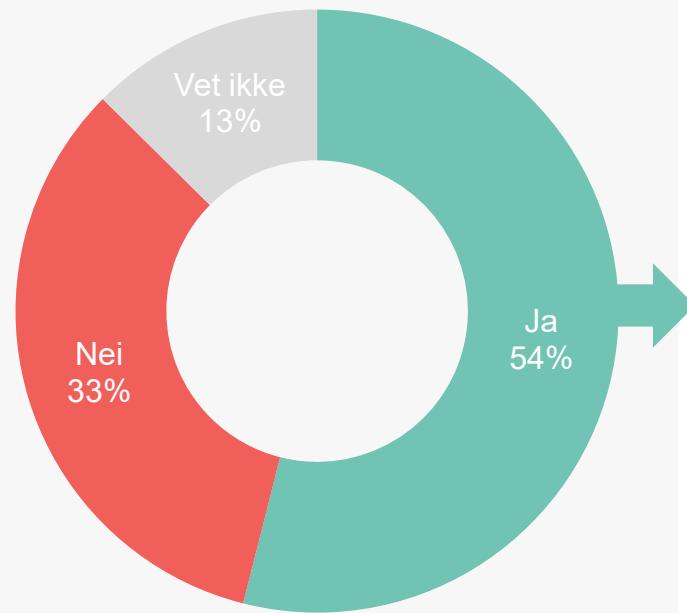
- Foreldre som opplever at sosiale aktiviteter er gratis, opplever i større grad at bidrag til klassekassen gis frivillig og anonymt (59 % - mot 38 % av de som ikke opplever at sosiale aktiviteter er gratis).

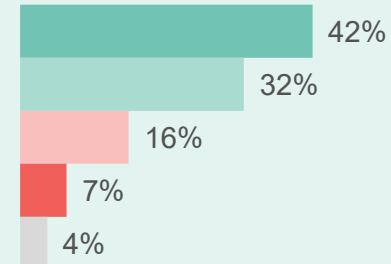
Tre av fire opplever at det er gratis å bidra på dugnad

Halvparten (54 %) sier at det arrangeres dugnader ved skolen.

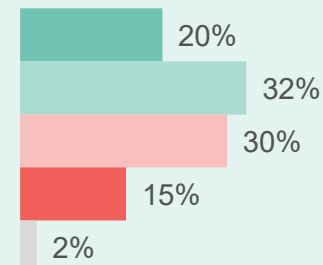

Opplever du at ...

dugnadene er gratis å bidra på for deg som forelder?

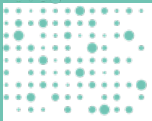
det er frivillig å delta på dugnadene?

■ Alltid ■ Ofte ■ Sjelden ■ Aldri ■ Vet ikke / ikke aktuelt

- Blant foreldre som har erfaring med dugnader ved skolen, oppgir tre av fire (74 %) at dette alltid eller ofte er *gratis* å bidra på, mens 22 prosent opplever at det sjelden eller aldri er gratis.
- Videre oppgir 53 prosent at det er alltid eller ofte er *frivillig* å delta på dugnadene, mot 45 prosent som sjelden eller aldri opplever dette.

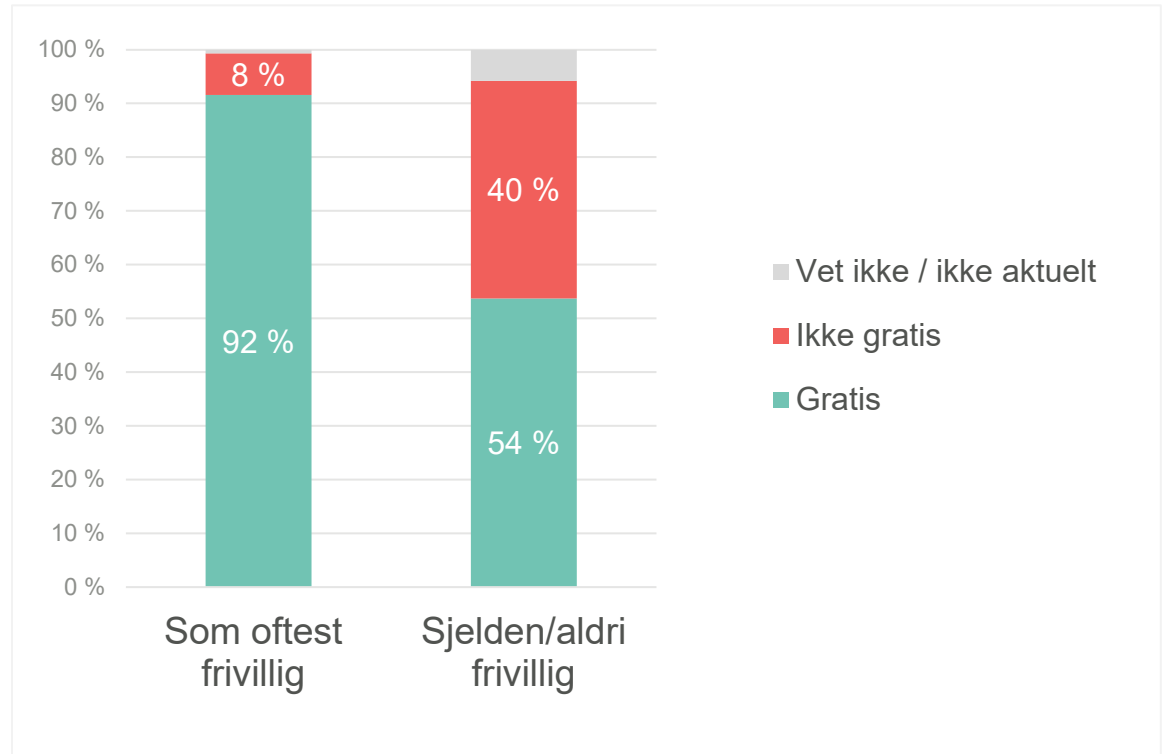
«Dypdykk»

Dugnader

Dersom vi ser på sammenhengen mellom hvorvidt dugnader er frivillig og hvorvidt de er gratis, så ser vi at foreldre som opplever at dugnadene er frivillige i større grad også opplever at de er gratis.

- Blant foreldre som sier at dugnader sjelden/aldri er frivillig, oppgir 40 prosent at de sjelden/aldri er gratis (mot kun 8 prosent av de som opplever at det er frivillig).

Dugnad og inntekt: Det er også slik at foreldrene med høyest inntekt (over 1,2 mill. i husstanden) i større grad opplever at dugnader er gratis, sammenlignet med de med lavere inntekt enn dette. Det samme bildet gjelder for hvorvidt dugnader oppleves frivillig å delta på.

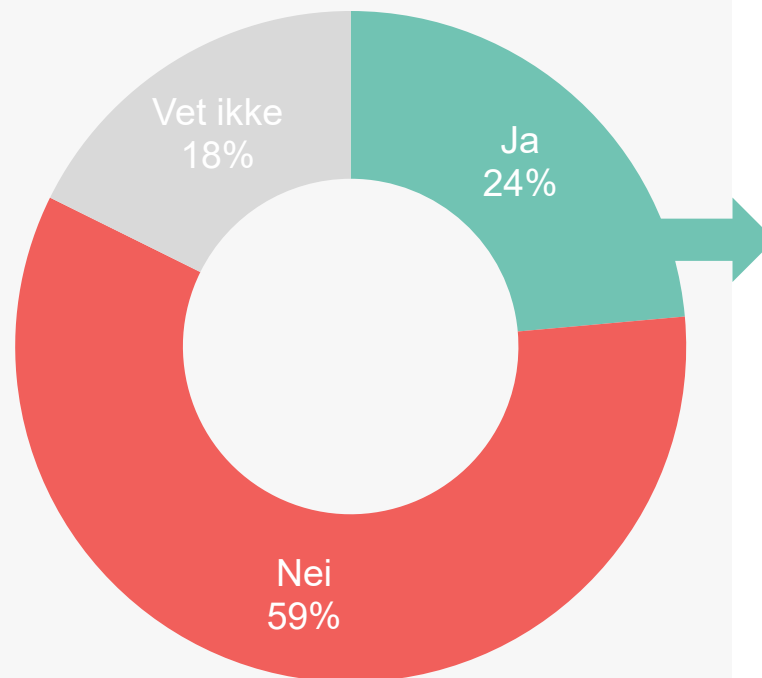

Hver fjerde forelder har opplevd brudd på gratisprinsippet. Mange opplever at det er utfordrende for familiens økonomi.

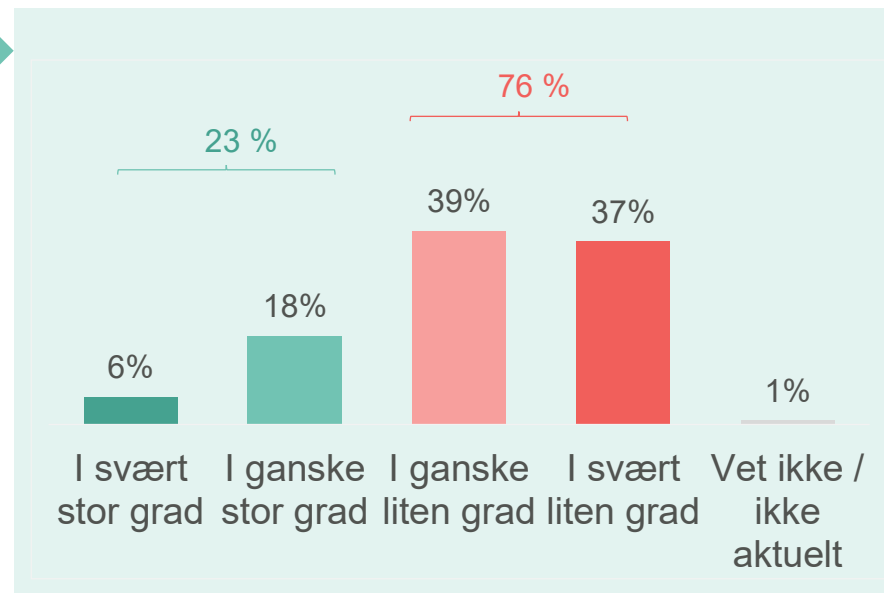

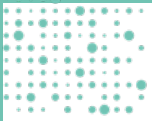
Gratisprinsippet er nedfelt i opplærings-lovens §2-15 og gir elevene rett til gratis offentlig grunnskoleopplæring. Kommunen kan ikke kreve at elevene eller foreldrene dekker utgifter i forbindelse med grunnskole-opplæringen, for eksempel utgifter til undervisningsmateriell, transport i skoletiden, leirskoleopphold, ekskursjoner eller andre turer som er en del av grunnskoleopplæringen.

Har du opplevd at skolen har brutt gratisprinsippet?

- En av fire foreldre (24 %) oppgir å ha opplevd at skolen har brutt gratisprinsippet. 59 prosent svarer nei, mens 18 prosent vet ikke.
- En av fire (23 %) **som har opplevd brudd på gratisprinsippet**, oppgir at skolens praksis i stor grad er utfordrende for familiens økonomi.

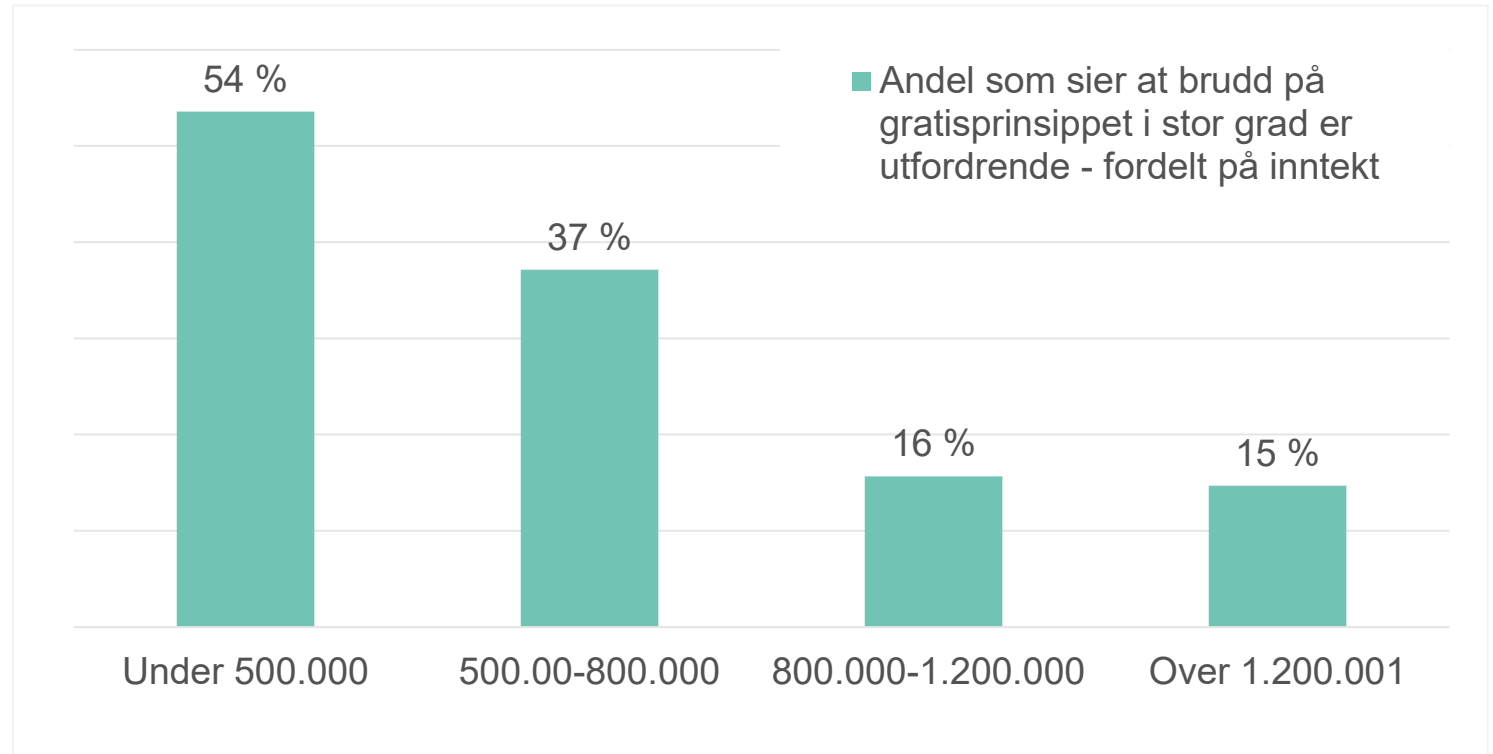
«Dypdykk»

Brudd på gratisprinsippet og familiens økonomi

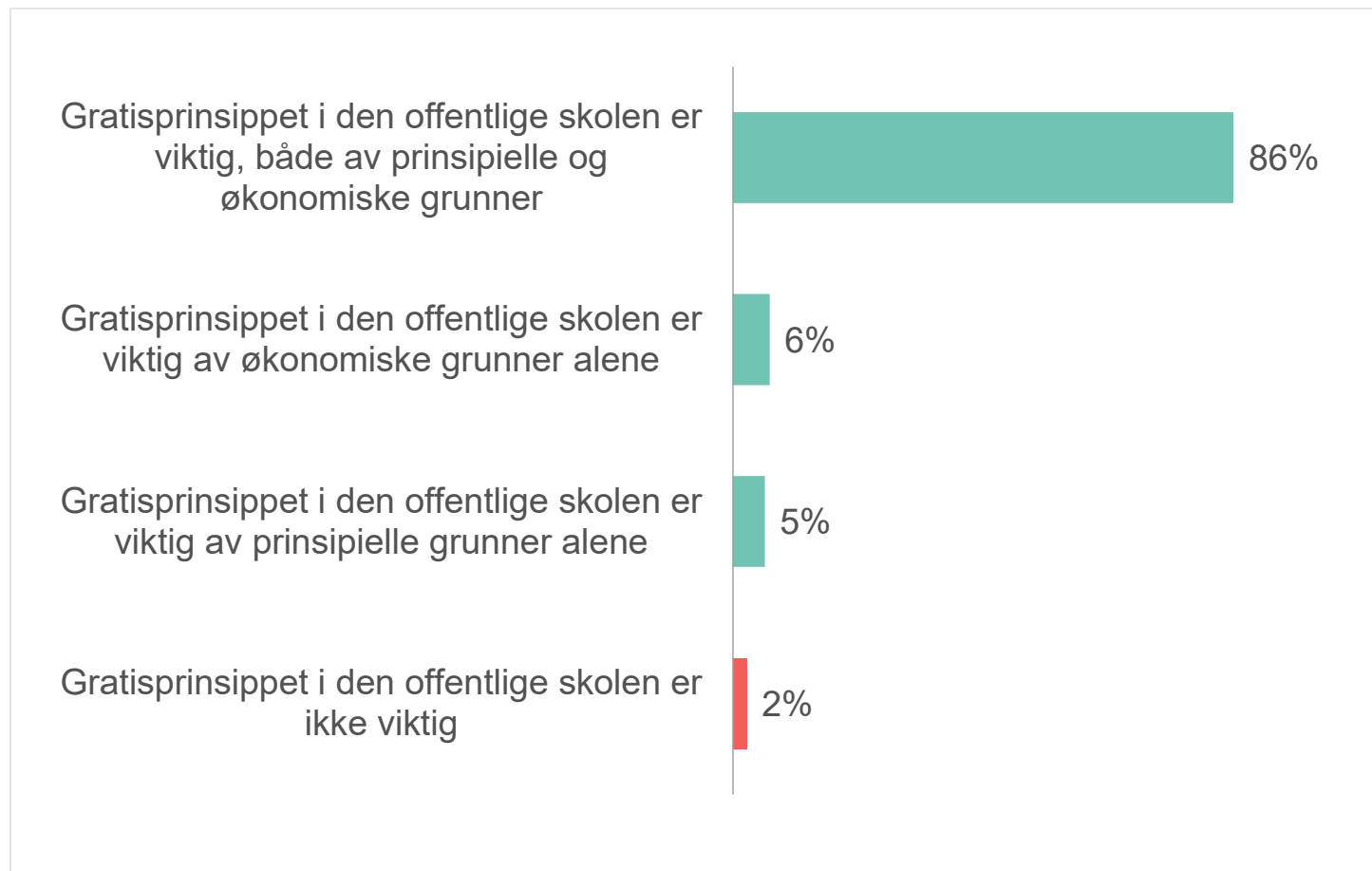
Brudd på gratisprinsippet er naturlig nok mest utfordrende for de med lavest inntekt.

Over halvparten (54 %) av de som har under 500.000,- i husstandsinnkomst, oppgir at brudd på gratisprinsippet er utfordrende for familiens økonomi. Andelen faller med økende inntekt, og kun 15 % av de med over 1,2 mill. i inntekt oppgir det samme.

Samtidig er det også slik at de med lav inntekt i større grad opplever brudd på gratisprinsippet enn de med høy inntekt.

De aller fleste støtter gratisprinsippet både av prinsipielle og økonomiske grunner

- 86 prosent av foreldrene er enig i at gratisprinsippet i den offentlige skolen er viktig, både av prinsipielle og økonomiske grunner.
- Videre oppgir seks prosent at det er viktig av økonomiske grunner alene, mens fem prosent mener det er viktig av prinsipielle grunner alene.
- To prosent synes *ikke* at gratisprinsippet er viktig.

Opinion:

www.opinion.no

hei@opinion.no

[@opinionoslo](https://twitter.com/opinionoslo)